

Manifest vztahové anarchie

Andie Nordgren

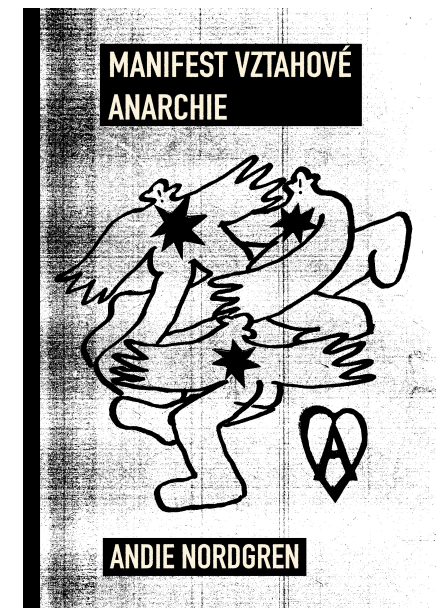
Andie Nordgren
Manifest vztahové anarchie
2006

Získáno 1. 4. 2024 z <https://seminko.art/>

Překlad anglického textu *The short instructional manifesto for relationship anarchy*, Andie Nordgren doplněn o předmluvu od orina.
Původní text: theanarchistlibrary.org/library/andie-nordgren-the-short-instructional-manifesto-for-relationship-anarchy

Předmluva: orin
Překlad: an, csha, houb, orin
Korektury: neptune
Přebal a ilustrace: nataly středová
Verze zínu: 1.0.2; 2024

anarchistickaknihovna.org

2006

Obsah

Genderově neutrální jazyk	3
Předmluva	4
Manifest vztahové anarchie	6
Lásky je dost a každý vztah je jedinečný	6
Láska a respekt namísto nároků	6
Najdi, co je pro tebe ve vztahu klíčové	6
Heterosexismus řadí všude kolem, ale nenech se zastrašit	7
Buduj pro to krásné a nečekané	7
„Fake it till you make it“	7
Je lepší důvěřovat	8
Změna skrz komunikaci	8
Přizpůsob si své závazky	8

Genderově neutrální jazyk

V celém zínu jsme se snažili používat co nejvíce genderově neutrální jazyk, abychom zín udělali inkluzivnější a jako kvír překladatelstvo šířili naši ideu jazyka osvobozeného od patriarchálního útlaku.

Předmluva užívá pro slovesa a blíže nedefinované skupiny koncovky mužské doplněné o rod ženský, např. *neslyšel*a*. Ve většině případů se ovšem setkáte s rodem ženským doplněným o mužský, např. *samy*i*, *laskavé*i* nebo *ohleduplné*i*.

Samotný překlad nahrazuje generická maskulina zejména koncovkou -x. Také se v něm snažíme v situacích, kde je to možné, nahrazovat slova typu „lidé“, které jsou mužského rodu, alternativami, jako např. *bytosti*.

Tato „pravidla“ nejsou žádný standard, osvobozená čeština má před sebou ještě velmi dlouhou cestu a musí překonat spoustu překážek. Právě proto nám stojí za to ji používat a zasazovat se o její rozšiřování a pilování. Pomáhá nám lépe komunikovat, kdo opravdu jsme, což je pro nás nesmírně důležité.

Předmluva

Milé čtenářstvo! Do ruky se ti dostal náš překlad Manifestu vztahové anarchie od Andie Nordgren. Možná jsi o vztahové anarchii nikdy předtím neslyšel*a, možná se o ní snažíš něco dozvědět, nebo tě tento koncept naopak vede už dlouhou dobu a hledáš jazyk, ve kterém ho hlouběji ukotvit. V každém případě, pokud ti nevyhovuje žít podle pravidel hetero¹, amato² a mononormativního³ systému a hledáš způsob, jak se od nich oprostit a pěstovat vztahy se vzájemnou láskou a respektem, tak jsi na správném místě. Předtím, než se dostaneme k samotnému manifestu, rád bych tento text alespoň zhruba zasadil do kontextu současné české společnosti (ostatně je tomu už skoro 20 let od vzniku manifestu) a také do kontextu, ve kterém k němu přistupujeme my, jakožto kvír překladatelstvo.

Vztahová anarchie (anglicky Relationship Anarchy) je koncept, který byl takto poprvé pojmenován v roce 2006. Jde o způsob přemýšlení o tom, jak utváříme vztahy podle současných společenských norem. O tom, jak použít anarchistickou etiku k popření standardů majetnictví a „policajtování“, které pácháme jedna*m na druhé*m ve svých (nejen romantických) vztazích. A taky o tom, jak zpochybnit hierarchie, podle kterých různé typy vztahů vnímáme.

Ve výsledku nejde o revoluční koncept (jak tomu ostatně bývá, mnohé komunity tyto přístupy praktikovaly již dlouho předtím, než s tím přišel bílý osvícenec na Západě).

V rámci antikapitalistického/feministického/antifašistického hnutí je svoboda vnímána často jako cíl, jako něco, co je třeba získat nebo vyhrát.

¹ Heteronormativita – smýšlení, podle něhož jediným správným sexuálním/romantickým uspořádáním (normou) je heterosexuality.

² Amatonormativita – smýšlení, podle něhož jediným správným vztahovým uspořádáním je romantický vztah (např. kamarádstvo nemůže být naším životním partnerstvím, pouze romantický pár může vychovávat děti, být svobodná*ý je prohra, atd.)

³ Mononormativita – smýšlení, podle něhož jediným správným sexuálním/romantickým uspořádáním je monogamní (ideálně heterosexuální) pár.

dobrém i ve zlém. Snahy, jako jsou tyto, vyžadují obvykle mnoho důvěry a oddanosti, aby byly úspěšné. Vztahová anarchie není o tom nikdy se k ničemu nevázat – je o vytváření si vlastních závazků s lidmi okolo sebe a o oproštění se od norem, které diktuji, že určité typy vazeb jsou nutné k tomu, aby láska byla skutečná, nebo že některé závazky, jako třeba výchova dětí či společné bydlení, musí vycházet z určitých pocitů. Začni od nuly a buď specifickx v tom, jaké typy vazeb chceš s ostatními lidmi tvořit!

myšlenku proměnit na jednoduchá pravidla a těch se drž ve chvílích, kdy zrovna věci nejdou tak, jak by měly. Mluv s ostatními, kterx zpochybňují normy, a hledej u nich podporu. Přinutí-li tě normativní tlak k chování, kterému by ses raději vyhnulx, nikdy si to nevyčítej.

Je lepší důvěřovat

Volba věřit, že tvoje partnerstvo si pro tebe přeje to nejlepší, tě povede daleko příjemnější cestou než nedůvěřivý přístup, se kterým potřebuješ od druhých ve vztahu neustálé ujišťování, že jsou v tom s tebou. Někdy se toho uvnitř nás děje tolik, že pak nemáme žádnou energii nazbyt pro podporu ostatních. Vytvoř si takový vztah, ve kterém je odtažení se podporováno a brzy odpouštěno. Dávej lidem dostatek příležitostí promluvit si, vysvětlit svůj pohled, vnímat tě a být ve vztahu zodpovědnx. Nezapomínej ale na své základní hodnoty a pečuj o sebe!

Změna skrz komunikaci

Pro většinu lidských aktivit existuje norma, která udává, jak by měly fungovat. Pokud se od ní chceš odchýlit, je nutné komunikovat – jinak máme tendenci normu následovat, protože ji většinou následují ostatní. Komunikace a společné jednání s vůlí věci změnit jsou jediným způsobem, jak se od normy osvobodit. Konverzace a komunikace musí být jádrem radikálních vztahů – ne pouhým nástrojem k řešení „problémů“ používaným jen v krizových situacích. Komunikuj na základě důvěry. Jsme tak zvyklx, že nikdo neříká, co si skutečně myslí a cítí, že musíme číst mezi řádky a vyvozovat, co chtějí ostatní doopravdy říct. Ale takové interpretace mohou pouze stavět na předchozích zkušenostech – obvykle založených na těch normách, kterým chceš uniknout. Ptejme se jednx druhx (na věci, o které nám jde) a buďme specifickx!

Přizpůsob si své závazky

Život by neměl mnoho smyslu ani struktury bez spojování se s ostatními lidmi, abychom dohromady něčeho dosáhli – ať jde o budování společného života, výchovu dětí, vlastnictví domova nebo společný růst v

Jako něco, čeho se jednoho dne, až naše bitvy budou vybojovány, konečně vítězně zmocníme. A i když je to v mnoha fyzických a materiálních případech (doufejme) pravda, když přijde na naši mysl, svoboda není něco, čeho je možné docílit – svoboda je předpoklad. V našem boji za radikální změnu zapomínáme na to, že je potřeba začít samy*í u sebe a taky na to, jak k sobě být laskavé*í a ohleduplné*í.

Jak už Manifest velmi zřetelně shrnuje, prvním krokem je radikální přeměna toho, jak přemýšlíme o našich osobních vztazích. Anarchismus je praktika, která je hluboce závislá na komunitě a na blízkých, důvěrných poutech, která utváříme spolu s těmi, již*jež sdílí naše cíle. Panuje mezi námi nevyřčená dohoda bránit se navzájem, starat se a pečovat o sebe na naší cestě životem. Nicméně se stále v mnoha případech snažíme stavět nehierarchické komunity, zatímco nadále udržujeme hierarchie v našich vztazích. Toužíme zničit a rozebrat kapitalismus, zatímco zachováváme posesivní přístup vůči těm, které milujeme. Jak vlastně očekáváme, že se budeme moci postavit systémům útlaku, pokud utváříme vztahy na základě hodnot, které nám tyto systémy podsouvají?

Pro mnoho z nás, již*jež jsou kvír, trans, BIPOC⁴, Disabled, nebo se z jiných důvodů vymykají ideálu „správného občana“, jde utváření ne-standardních vztahů (romantických, platonických, pečujících, atd.) často ruku v ruce s naší identitou, která nás automaticky staví mimo západní bílou monogamní a heteráckou kapitalistickou normu. Naše láska a naše komunity jsou ostrakizovány, jsou nám upírána základní práva na důstojný život, bydlení, práci, reprodukci... zároveň jakožto anarchistky*é víme, že vkládání těchto existenčních jistot do rukou patriarchálního kapitalistického státu může být v mnoha směrech stejně nebezpečné, jako jejich absence.

Ať už máme partnerstvo jedno, několikere, nebo třeba i žádné, ať je naše komunita malá nebo rozrostlá, vztahová anarchie přináší dobrý podklad k přemýšlení o vztazích a vazbách, které máme kolem sebe.

⁴ *Black, Indigenous and People of Colour* je zastřešující termín pro lidi, jejichž etnicita, barva pleti, nebo národnostní původ je znevýhodňuje, marginalizuje nebo jinak odděluje v sociálních, kulturních, ekonomických a politických systémech stojících na moci a hodnotách bílé patriarchální a koloniální západní společnosti.

Manifest vztahové anarchie

Lásky je dost a každý vztah je jedinečný

Vztahová anarchie zpochybňuje představu, že láska je omezený zdroj, který může být skutečný pouze, je-li limitován na milostný pár. Člověk dokáže milovat více než jednu bytost, jeden vztah a láska k dané osobě neumenší lásku k jiným lidem. Nehodnot a neporovnávej lidi a vztahy – važ si každého jednotlivce a svého spojení s nimi. Aby byl vztah opravdový, nemusí mít v tvém životě jedna osoba přednost před všemi ostatními. Každý vztah je nezávislý a je vztahem mezi autonomními bytostmi.

Láska a respekt namísto nároků

Rozhodnutí nezakládat vztahy na nárokování si ostatních znamená respektovat jejich nezávislost a sebeurčení. Tvé city k nim ani vaše společná minulost tě neopravňují tvému partnerstvu rozkazovat a ovládat ho, aby splňovalo, co se ve vztahu považuje za normální. Prozkoumávej, jak můžete vzájemně interagovat bez překračování osobních hranic či přesvědčení. Místo hledání kompromisu v každé situaci nech své milované volit cesty, které nenarušují jejich integritu, aniž by to znamenalo krizi pro váš vztah. Zdržování se nároků a požadavků¹ je jediný způsob, jak mít jistotu, že jsi ve vztahu, který je skutečně vzájemný. Láska není více „skutečná“, když pro sebe lidé dělají kompromisy, protože se to očekává.

Najdi, co je pro tebe ve vztahu klíčové

Jak si přeješ, aby se k tobě ostatní chovali? Jaké jsou tvé zásadní hranice a jaká očekávání máš od svých vztahů? S jakými lidmi bys chtěl trávit svůj život a jak chceš, aby fungovaly tvoje vztahy? Urči si své

¹ **Pozn. překl.:** V originále entitlement and demands.

základní hodnoty a aplikuj je na všechny vztahy. Nevytvářej zvláštní pravidla a výjimky, abys někomu ukázal, že je „fakt“ miluješ.

Heterosexismus² řádí všude kolem, ale nenech se zastrašit

Nezapomínej, že společnosti vládne mocný normativní systém, který předepisuje, co je skutečná láska a jak bychom měli žít. Pokud tyto normy nebudeš dodržovat, mnoho lidí bude tebe a tvé vztahy zpochybňovat. Spolupracuj s lidmi, které miluješ, a hledej s nimi úniky a způsoby, jak se bránit proti nejhorším aspektům těchto problematických norem. Hledej pozitivní projevy vzdoru a nenech strach ovládat tvé vztahy.

Buduj pro to krásné a nečekané

Svoboda být spontánní – vyjadřovat se beze strachu z trestů a bez zátěže norem – je to, co dává vztahům založeným na vztahové anarchii smysl. Organizuj se na základě přání se vzájemně setkávat a poznávat – ne na základě povinností, požadavků a zklamání při jejich nesplnění.

„Fake it till you make it“

Někdy se může zdát, že musíš být nějaký nadčlověk, abys zvládl překonat všechny ty normy, které ti brání mít vztahy takové, jaké skutečně chceš. Skvělým trikem je metoda „fake it till you make it“³ – když se cítíš silně a plně inspirace, přemýšlej o tom, jak by ses rád choval. Zkus tu

² **Pozn. překl.:** Heterosexismus je systém názorů, který obhájí diskriminaci jiných vztahů než jsou heterosexuální vztahy, protože heterosexuální vztahy považuje za jediné „normální“ a všechny ostatní za odchylky od této normy. V širším smyslu slova lze heterosexismus vnímat jako diskriminaci vůči všem druhům vztahů, které se nějak odchylují od „typických“ vztahů – tj. od romantických, monogamních heterosexuálních vztahů, ve kterých figurují pohlavní styk.

³ **Pozn. překl.:** Anglická fráze „fake it till you make it“ – do češtiny by mohla být přeložena zhruba jako „Dokud to nedokážeš, předstírej!“ – je povzbuzení, které připomíná, že i když si nepřipadáme sebevědomě, kompetentní atd., můžeme se chovat tak, jako kdybychom byli. Tímto „předstíráním“ v sobě danou vlastnost postupně kultivujeme, dokud se pro nás nestane přirozenou.